

Επαναστατικός αναρχισμός και πολιτικά κόμματα

Ένα κείμενο της Alianza de Los Comunistas Libertarios (Συμμαχία Ελευθεριακών Κομμουνιστών) από το Μεξικό

Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα έχει επικρατήσει μια λανθασμένη αντίληψη όσον αφορά τις απόψεις των αναρχικών για τα κόμματα. Στο κείμενο αυτό, ως επαναστάτες αναρχικοί, επιθυμούμε να διευκρινίσουμε λίγο το θέμα.

Θα αρχίσουμε λέγοντας ότι η ιδεολογία μας έχει ρίζες στις φιλοσοφικές και πολιτικές ιδέες του Ρώσου επαναστάτη Μιχαήλ Μπακούνιν. Λέγοντας αυτό, πιστεύουμε ότι, ως μαχητής που θυσιάστηκε για την υπόθεση των εργαζομένων και, επομένως, εχθρός της αστικής καπιταλιστικής εκμετάλλευσης και της κρατικής καταστολής, ο Μπακούνιν κατανόησε τέλεια την ιστορική ανάγκη για ένα επαναστατικό κόμμα το οποίο να αποτελείται από τα αφοσιωμένα εκείνα στοιχεία που θυσιάζονται για την επαναστατική υπόθεση και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της.

Ο Μπακούνιν, όχι μόνο συνειδητοποίησε την ανάγκη για μια οργάνωση με αυτά τα χαρακτηριστικά αλλά συγκρότησε ουσιαστικά μια τέτοια οργάνωση το 1868 η οποία ονομάστηκε Συμμαχία Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας. Η Συμμαχία ιδρύθηκε την ίδια περίοδο με την Διεθνή Ένωση Εργαζομένων (Α' Διεθνή) και τα μέλη της κατηγορήθηκαν άδικα και εσφαλμένα από τους μαρξιστές ότι «ήθελαν να αποδυναμώσουν τη Διεθνή συγκροτώντας μια νέα από τα μέσα». Εντούτοις, η πραγματικότητα ήταν εντελώς διαφορετική δεδομένου ότι, πέρα από όποια επιθυμία αποδυναμώσής της, ο Μπακούνιν είχε συνειδητοποιήσει πάρα πολύ σωστά ότι το πιο κατάλληλο συμπλήρωμα της Διεθνούς των εργαζομένων θα ήταν μια οργάνωση των καλύτερων στοιχείων με ένα υψηλό επίπεδο επαναστατικής συνείδησης, που θα μπορούσε να οδηγήσει έναν μεγάλο αριθμό εργαζομένων οργανωμένων στη Διεθνή σε μια αυθεντική σοσιαλιστική και επαναστατική κατεύθυνση. Έτσι περιέγραψε ο Μιχαήλ Μπακούνιν τη σχέση μεταξύ της επαναστατικής οργάνωσης της εμπροσθοφυλακής (της Συμμαχίας) και του απέραντου αυτού τρομερού μαζικού Προλεταριακού Μετώπου, της Διεθνούς Ένωσης Εργαζομένων.

«Η Συμμαχία είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της Διεθνούς. Αλλά η Διεθνής και η Συμμαχία ενώ έχουν τους ίδιους απώτερους στόχους, εκτελούν διαφορετικές λειτουργίες. Η Διεθνής αγωνίζεται για την ενοποίηση των εργατικών μαζών, των εκατομμυρίων εργαζομένων, ανεξάρτητα από υπηκοότητα και εθνικά όρια ή θρησκευτικές και πολιτικές πεποιθήσεις, σε ένα συμπαγές σώμα. Η Συμμαχία, από την άλλη πλευρά, προσπαθεί να δώσει στις μάζες αυτές μια πραγματικά επαναστατική κατεύθυνση. Τα προγράμματα του ενός και άλλου, χωρίς από καμιά άποψη να αντιπάσονται το ένα στο άλλο, διαφέρουν μόνο στο βαθμό της επαναστατικής τους ανάπτυξης. Η Διεθνής περιέχει το μικρόβιο, αλλά μόνο το μικρόβιο, ολόκληρου του προγράμματος της Συμμαχίας. Το πρόγραμμα της Συμμαχίας αντιπροσωπεύει το πληρέστερο ξετύλιγμα αυτού της Διεθνούς».

Αν και εμείς οι αναρχικοί αναγνωρίζουμε την ανάγκη συγκρότησης μιας επαναστατικής οργάνωσης με την τακτική και ιδεολογική ενότητα, της οποίας

στόχος θα είναι να ενθαρρύνει την ανάπτυξη της εργατικής συνείδησης, του επαναστατικού ιστορικού ρόλου των εργατών ώστε να ξεφορτωθούν τον καπιταλισμό και τους θεσμούς της ανισότητας, απορρίπτουμε τη χρήση του όρου «κόμμα» όταν αναφερόμαστε σε μια τέτοια οργάνωση. Απορρίπτουμε τη χρήση αυτού του όρου για δύο λόγους οι οποίοι προέρχονται από τη λέξη αυτή. Ο πρώτος είναι η σύγχυση με τα αστικά πολιτικά κόμματα και ο δεύτερος είναι η μαρξιστική-λενινιστική έννοια του κόμματος. Αυτές τις δύο ιδέες θα εξετάζουμε κατωτέρω.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ «ΚΟΜΜΑΤΟΣ»

Ως Επαναστατική Οργάνωση, ο στόχος μας είναι να καταστήσουμε το προλεταριάτο ενήμερο για την κοινωνική του δύναμη καθώς και για το γεγονός ότι αυτή η ίδια η δύναμη μπορεί να ανατρέψει την καπιταλιστική κοινωνία. Η εργασία μας, επομένως, περιλαμβάνει την οργάνωση των λαϊκών δυνάμεων από τα κάτω, ανεξάρτητα δηλαδή από την κυρίαρχη τάξη.

Πιστεύουμε ότι είναι λανθασμένο από την πλευρά μας να παρουσιαζόμαστε στους εργαζομένους ως «κόμμα των εργαζομένων», δεδομένου ότι σήμερα το κόμμα γίνεται κατανοητό υπό την αστική του έννοια, συνδεδεμένο με τις εκλογές, το κοινοβούλιο, την πολιτική εξουσία καθώς και μια ολόκληρη σειρά εννοιών που αντίκεινται στην ιδέα της λαϊκής χειραφέτησης. Είμαστε πεπεισμένοι ότι

εκείνα τα κόμματα και τα άτομα που αυτοχαρακτηρίζονται αντιπρόσωποι των εκμεταλλευόμενων και καταπιεζόμενων τάξεων και τα οποία δημιουργούν ελπίδες χειραφέτησης μέσω των εκλογών και των κοινοβουλίων, το μόνο που κάνουν αντίθετα είναι ότι ενισχύουν τους αστικούς πολιτικούς θεσμούς και επίσης με αυτό τον τρόπο (λογικά και πραγματικά) το δεσποτισμό, την εκμετάλλευση και την τυραννία...

ΤΟ ΛΕΝΙΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Διατρέχουμε τον κίνδυνο, όχι μόνο της σύγχυσης με τα αστικά κόμματα, αλλά και με αυτά λενινιστικού τύπου. Και κάτι ενδιαφέρον εμφανίζεται εδώ: Ο λενινισμός προωθεί τη δημιουργία ενός κόμματος που αντιπροσωπεύει τα ενδιαφέροντα της εργατικής τάξης. Μερικοί ίσως βγάλουν το συμπέρασμα ότι οι αναρχικές ιδέες και το λενινιστικό μοντέλο έχουν πολλά κοινά, αλλά αυτό είναι κάτι που απορρίπτουμε κατηγορηματικά, για δύο λόγους.

Αρχίζοντας, λέμε ότι όπως μπορεί να ειπωθεί από το προηγούμενο μέρος αυτού του κειμένου, η έννοια μιας οργάνωσης αποτελούμενης από τα πιο προηγμένα στοιχεία («εμπροσθοφυλακή») δεν ήταν κάτι που εκφράστηκε αρχικά από τον Λένιν. Δεκαετίες πριν, ο Μπακούνιν είχε κατανοήσει ότι από μόνα τους τα μαζικά αμυντικά και αντιστασιακά μέτωπα (όπως τα συνδικάτα και οι διεθνείς ενώσεις εργαζομένων) δεν ήταν επαρκή ώστε να αναλάβουν έναν επαναστατικό αγώνα δεδομένου ότι στερούνταν, μεταξύ άλλων, εκείνου του πυρήνα των πλέον συνειδητών επαναστατών οι οποίοι θα μπορούσαν να παλέψουν για να εξασφαλίσουν το ότι τα λαϊκά αυτά κινήματα δεν πέφτουν θύματα ρεφορμιστικών ή ανοιχτά αστικών τάσεων.

Η άλλη κύρια διαφορά με τη λενινιστική αντίληψη περί κόμματος είναι ακόμα σημαντικότερη αφού αφορά τους στόχους κάθε τάσης. Η λενινιστική τάση θέλει το κόμμα να είναι εμπροσθοφυλακή για να αποκτήσει τον έλεγχο του κράτους από τη στιγμή που η επανάσταση θα είναι νικηφόρα καθώς τα μέλη του υποτίθεται ότι είναι τα πιο συνειδητά, τα πιο έξυπνα και τα πιο ικανά για να αντιπροσωπεύσουν τέλεια τα συμφέροντα του προλεταριάτου.

Ο ρόλος της αναρχικής πολιτικής οργάνωσης αναρχικών, αντίθετα, δεν είναι να κατακτήσει την κρατική εξουσία. Αντίθετα από τους λενινιστές, θέλουμε την καταστροφή του κράτους γιατί ξέρουμε ότι η πολιτική και στρατιωτική εξουσία στα χέρια μιας μειονότητας στο όνομα της επανάστασης είναι ακριβώς αυτό που μπορεί να βλάψει την επανάσταση περισσότερο.

Η κατάληψη της πολιτικής εξουσίας ή, μάλλον, το γεγονός ότι μια μειονότητα μετατρέπεται από μόνη της σε έναν πυρήνα επαγγελματιών πολιτικών με το δικαίωμα να λαμβάνει αποφάσεις και να τις επιβάλλει στις μάζες, υποδηλώνει τη δημιουργία των σπόρων της γραφειοκρατικοποίησης και της αντεπανάστασης. Θέτει τη βάση για μια επιστροφή σε μια κοινωνία διαιρεμένη σε μια προνομιούχα μειονότητα και μια τεράστια καταπιεσμένη και κυριαρχούμενη πλειοψηφία.

Ο στόχος της αναρχικής οργάνωσης δεν είναι η πολιτική εξουσία αλλά η οικοδόμηση της προλεταριακής λαϊκής εξουσίας από τα κάτω προς τα πάνω, με άλλα λόγια όλη η εξουσία να βασίζεται στους εργαζόμενους συλλογικά μέσω των συνελεύσεων και των οριζόντιων οργάνων λήψης των αποφάσεων.

ΑΝΑΡΧΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Αλλά το πρόγραμμα του επαναστατικού αναρχισμού για μια ομοιογενή οργάνωση δεν εκφράστηκε μόνο στην εποχή του Μπακούνιν. Εκτός από τη Συμμαχία Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας, άλλες παρόμοιες ομάδες σε διαφορετικές εποχές προσπάθησαν να μιμηθούν το ρόλο της Συμμαχίας, ομάδες όπως η ομάδα Delo Truda, με μέλη κυρίως Ρώσους και Ουκρανούς αναρχικούς οι οποίοι πάλεψαν μαζί με το ρωσικό προλεταριάτο στη Ρωσική Επανάσταση, η οποία μετασηματίστηκε, στη συνέχεια, από τους Μπολσεβίκους σε μια δικτατορία του Κράτους-Κόμματος.

Στα τέλη της δεκαετίας του '20, η ομάδα Delo Truda δημοσίευσε ένα ντοκουμέντο το οποίο ήταν πολύ σημαντικό για το διεθνές ελευθεριακό κίνημα, ανοίγοντας ένα ρήγμα μεταξύ του οργανωμένου αναρχισμού και της ατομικιστικής ερμηνείας του αναρχισμού που αποκήρυξε το σχηματισμό μιας Οργάνωσης εμπροσθοφυλακής. Οι αντιοργανωτικοί αποτελέστηκαν από εκείνους που δεν θέλησαν να υποχρεωθούν σε κάτι ή να είναι υπεύθυνοι ως μαχητές, εκείνους οι οποίοι αποκήρυξαν την επαναστατική πειθαρχία που, όπως ο Νέστωρ Μάχνο επισήμανε, είναι ουσιαστική εάν θέλουμε να πραγματοποιηθούν επιτυχώς οι στόχοι μας.

Οι λίγες γραμμές που ακολουθούν, θα μας βοηθήσουν να ξεκαθαρίσουμε το ζήτημα: *«χωρίς πειθαρχία μέσα στην οργάνωση είναι αδύνατον να αναληφθεί οποιαδήποτε σοβαρή επαναστατική δράση. Χωρίς πειθαρχία δεν μπορεί να υπάρξει επαναστατική εμπροσθοφυλακή, καθώς θα βρισκόταν σε μια συνολική*

πρακτική έλλειψη ενότητας και θα ήταν ανίκανη να προσδιορίσει τους στόχους της κάθε στιγμής ή να εκτελέσει το ρόλο της ως μύστη από τον οποίο οι μάζες τους αναμένουν πολλά» (Νέστωρ Μάχνο «Για την επαναστατική πειθαρχία»)

Η Οργανωτική Πλατφόρμα είναι ένα ντοκουμέντο που γράφτηκε και κυκλοφόρησε από την ομάδα Delo Truda, με το στόχο μιας Γενικής Ένωσης των Αναρχικών, μια οργάνωση αναρχικής επαναστατικής εμπροσθοφυλακής. Είναι ένα ντοκουμέντο που θέτει τα επιχειρήματα σχετικά με την ανάγκη για μια οργανωτική δομή αυτού του τύπου.

Ένα άλλο παράδειγμα του αναρχισμού που συνηγορεί υπέρ της επαναστατικής οργάνωσης είναι αυτό των «Φίλων του Ντουρρούτι» στην Ισπανία στη δεκαετία του '30, κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφυλίου Πολέμου. Οι «Φίλοι του Ντουρρούτι» ήταν αναρχοσυνδικαλιστική ομάδα μέσα στην CNT που συνειδητοποίησε την ανάγκη διαμόρφωσης μιας συνειδητής επαναστατικής «ηγεσίας» από τη στιγμή που η CNT άρχισε να πέφτει σε ιστορικά λάθη όπως το να συμμετάσχει στην δημοκρατική αστική κυβέρνηση. Οι «Φίλοι του Ντουρρούτι», των οποίων το όνομα υιοθετήθηκε στη μνήμη του επαναστάτη αναρχικού Μπουεναβεντούρα Ντουρρούτι, που πέθανε στη μάχη στις 20 Νοεμβρίου 1936, συνειδητοποίησαν ότι στις τότε περιστάσεις ήταν επείγοντως απαραίτητο να δημιουργηθεί ένας πυρήνας ο οποίος θα ήταν σε θέση να δείξει το σωστό δρόμο στο ισπανικό προλεταριάτο, έτσι ώστε να μπορεί να επιστρέψει στις αυστηρά κολεκτιβιστικές και αντικρατικές απόψεις του, τις οποίες υπερασπίζονταν, από την πρώτη ημέρα της Ισπανικής Επανάστασης, οι Ντουρρούτι και Ασκάζο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μπορούμε να συνοψίσουμε λέγοντας ότι εμείς αναρχικοί της μπακουικής γραμμής συνηγορούμε υπέρ μιας ειδικής επαναστατικής οργάνωσης η οποία να συμμετέχει στα λαϊκά κινήματα, με την επιδίωξη να εισάγει το ελευθεριακό σοσιαλιστικό πρόγραμμά μας στα κινήματα αυτά και να εξασφαλίσει ότι αυτά λειτουργούν και αγωνίζονται σύμφωνα με τις αντικαπιταλιστικές γραμμές, ώστε να καταργηθεί η ιδιωτική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής και να δημιουργηθεί μια οριζόντια και μια λαϊκή εξουσία των συνελύσεων πάνω στα ερείπια της πολιτικής εξουσίας και του κράτους. Μια οργάνωση αυτού του τύπου είναι αυτό που εμείς οι μαχητές της Alianza de Los Comunistas Libertarios να συγκροτήσουμε και εργαζόμαστε καθημερινά για την κοινωνική επανάσταση και την χειραφέτηση του κόσμου.

ALIANZA DE LOS COMUNISTAS LIBERTARIOS (ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ)

`alianzacomunistalibertaria@yahoo.com.mx`
`delaprotestaalaresistencia@hotmail.com` <http://www.comunismolibertario.cjb.net>

** Το κείμενο αυτό δημοσιεύτηκε στο A-Infos στις 7 Δεκεμβρίου 2004. Η αγγλική μετάφραση έγινε από την ομάδα Διεθνών Σχέσεων της ιταλικής Federazione dei Comunisti Anarchici (FdCA – Ομοσπονδία Κομμουνιστών Αναρχικών). Η ελληνική μετάφραση έγινε από το «Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης» της Μεμβούρνης, στο τέλος του 2004.*

<http://ngnm.vrahokipos.net>